

je bil krotak ko jagnje. Jonas je bil zato še bolj razkačen in žugal, da bo pesu zavaljal ali ga na kak drug način iz poti spravil, na kar pa je Linar odgovoril: „Le! 300 gold. stane.“

Nekega dne so zopet Linarjevi otroci, kakor navadno, s pesom se igrali na vrtu. Kar nastane v obeh vrtilih krik, v katerega se meša pasje lajanje, pozneje tudi cvileči glas gospé Jonasove. Prebivalci obeh hiš tekó na vrt. Linar, ki je prvi, pride ravno, ko pes iz sosedovega vrta čez ograjo nazaj skoči; njegov štiriletni fantič leži na tleh po obrazu s krvijo zalit. Vsi drugi pa jokajo. Na unem vrtu pa cvili in kriči gospá Jonasova, kakor da bi jo drl, in njena dva starejša fanta jej čvrsto pomagata.

„Za božjo voljo, kaj je?“ kriči Linarjeva, ki je naglo za možem prišla, ko zagleda fantiča v krvi na tleh. Vzdigne ga in hiti z njim v hišo, kjer se pokaže, da mu je na glavi koža prebita.

Unkraj ograje pa zadoni Jonasov nekoliko hripavi glas:

„Le čakaj, ti cigan, to mi boš drago plačal.“

Linar, ne vedoč, kaj se je zgodilo, gré v sobo gledat po fantu, katerega mati umiva, in praša starejšega, kaj je bilo. Od tega izvé, da je priletelo več kamnov iz sosedovega vrta, katerih eden je zadel bratca na glavo, da je kar padel, drug pa Fidota, ki je potem zaletel se proti ograji, jo preskočil, potem pa, ko je začela gospá upiti, prišel zopet nazaj. Druzega ni vedel povedati fant.

Brž potem se pelje Jonasova kočija memo hiše, čez dobro uro pripelje se v njej nazaj zdravnik, ki gre v Jonasovo hišo. Linarju je vse to nerazumljivo.

Toda kmalu mu postane jasno. Drugi dan dobí povabilo k sodnji, kjer ga je Jonas zatožil, da je njegov pes njeno ženo oklal ter ostrašil tako, da je nevarno bolna. Spričevalo zdravnika je priterjevalo, da je bolezen nevarna.

Linar je bil potem obsojen plačati jej za bolečine 300 gold. (zahteval je Jonas nič manj ko 2000 gold.), zdravniku pa, ki je, dasiravno po nepotrebnem, obiskoval ženo Jonasovo poldrugi mesec vsaki dan po dvakrat, in zahteval za to 300 gld., — 30 gld., po vrhu pa še strgano obleko, katero je Jonas cenil nad 100 gold. Če bi bil Linar moral vse to plačati, bi mu bilo prav občutljivo. (Dal. prih.)

Naši dopisi.

Iz Dunaja 5. dec. — V državnem zboru se marsikaj govori o nadlogah revščine, katera se čedalje bolj širi po vseh krogih. Ustavoverci kličejo: „Vlada, pomagaj nam iz državne blagajnice!“ Može naše stranke pa pravijo: „Državna blagajnica ni drugzega nič kakor davkarski denar. Ali hočete še več dolgov delati ali davke še huje napeti? Popustite, ustavoverci, sedanjo pogubno sistemo, in Avstrija bode se zopet izvila iz propada.“ — Moj namen ni v teh vrsticah politikovati, ampak bralcem našim povedati, da kamor koli na Dunaji pogledamo, je povsod revščina toliko, da je groza. Letošnje leto se bode še huje končalo, kakor bilo je lansko leto denarnega poloma! Kupčija, obrtnija, vse hira; denarja ni, štacune čakajo kupca, pa ga ni, fabrike odpuščajo delavce; zaslužka ni, magacini se čedalje bolj polnijo z žitom, pa tudi njim kupca manjka; o denarnih špekulacijah na borski molčim, — kajti ondi ne vidiš drugzega kot klaverne obraze. In tudi letošnja dobra letina nikakor ni v stanu zmanjšati nadlog, ki jih je vstvaril čas denarnega „švindelnja“. Ker vero preganjajo liberalci, tudi golju-

fija, tatvina in nobeno nepoštenje ni več greh! Tako daleč smo jo prinesli — to je žetev tega, kar je ustavoverstvo sejalo!

Iz Trsta. — Za gotovo se pripoveduje, da pravil slovenskega narodnega društva, ki so ga tukajšnji rodoljubi, kakor naši bralci že vedó, nameravali osnovati, vlada ne bo potrdila. Čudno! misliti bi se smelo po takem, da lahoni Primorski smejo sigurnejše škiliti v dežele Viktorja Emanvela, kakor pa lojalen Slovenec braniti svojo narodnost.

V Gorici 5. dec. — Štev. 48 tukajšnjega „Glasa“ je v prepoved dejana zavoljo nekega dopisa „iz Solkana“, zadevajočega pogozdenje „Huma“, to je prostora poleg ceste držeče v Trnovski gozd in pa na Sv. Goro. Od vladnih oblastnij je bila došla Solkanskemu županstvu prepoved, da se ne smejo poleg omenjene ceste drva sekati itd. Dopis je izražoval razdraženje Solkancev zavoljo te stvari. — Govori se, da ima „Glas“ tudi privatno pravdo zaradi razžaljenja časti v nekem „Poslanem“ iz Čerlič. To je preveč dobrega za enkrat, sicer pa bode ta reklam listu znabití dobro došel za — novo leto. — Te dni je prišla v Seitz-ovi tiskarni na svetlo knjiga v italijanskem jeziku 488 strani debela v veliki 8merki z naslovom „Gorica. Njene ustanove in njeno občinsko gospodarstvo od leta 1869—1871. V spomin ponudil svojim someščanom Aleksander pl. Claricini“ (bivši mestni župan). Te bukve so prav zanimive, ker obsegajo mnogo notic zadevajočih naše mesto in posnetik iz virov, ki niso vsem odprti. Tudi marsikaj slovenskih stvari se nahaja raztrošenih po tej knjigi. Več iz nje morebiti o drugi priliki. — Potrjena je deželna postava za Goriško, s katero je odločenih 28% doklade k izjavnim davkom, in sicer 16% za prave deželne potrebe, 12% pa za zemljiščno-odvezni zalog. — Nova Majling-ova tiskarna ima veliko dela in je ustanovnikom svojim hvaležniša, ko na pr. „Narodna tiskarna“ v Ljubljani. — Somenj sv. Andreja je dež pokvaril. Sicer pa nimajo letni somenji po mestih več tiste važnosti, kakor nekdanj; saj zdaj se vsak dan vse dobiva, razen živine, za katero so pa mesečni somenji zadostni; (pri nas vsak prvi in zadnji četrtek meseca). Dež pa je bil po Goriškem jako zaželen. Zmanjkalo je vode celó po takih vodnjakih, v katerih je o največi poletni suši ne zmanjka. Tudi še druga skrb je že ljudi mučila, da ne bodo imeli kje mleti! V mlinih na Soči in Ipavi je le po nekaj kamnov za silo mlelo; potoki že davno vode nimajo. — Nekaj časa potem, ko se je bila odprla železnica od Gorice proti Italiji, nehalo je prevažanje ljudi in vozov z ladijo čez Sočo pod železničnim mostom. Pešci so hodili po železničnem mostu čez Sočo, — vozovi pa iz vseh krajev niže Gorice (proti jugu) so morali iti po dobro uro dolgem ovinku skoz mesto in čez Goriški most. Zdaj se je vsled pritožeb zopet ladija napravila in se gré lahko iz južnega dela mesta in iz južne in izhodne njega okolice na bližnico v Ločnik, Podgoro, v Karmin in kamor bodi drugam na desnem bregu Soče. — Ta teden so se pričele pri tukajšnji okrožni sodnji sodnijske obravnave s porotniki.

Slivnica na Štaj. P. — Ker se iz našega kraja nič kaj ne bere po časnikih, naj se jaz oglasim z letošnjo letino našo. Bila je srednja, sadja razun sliv bilo je obilo, rži in pšenice smo pridelali srednjo mero, koruze in ajde veliko, vina pa tudi le srednjo mero, ki je po nekaterih krajih dobro, po drugih pa slabo. Cena mu je tukaj okoli 80, 90, 95, 100 gold. in še čez.

Iz Notranjskega 30. listop. (Naše velike nadloge.) Stari ljudje se ne spominjajo tako slabe letine, kakoršna bila je lansko leto pri nas. Razun sená ni se pridelalo

skoraj nič; nekateri pridelki še semena niso povrnili. Spomladi smo imeli preveč dežja, ki je zadrževal pravi razvoj rastlin; meseca rožnika nastala je pa nenavadna vročina in velika suša, ter požgala senožeti in pašnike, da bili so rujavi kot lisica. Namesto da bi se živina pasla, krmiti smo jo morali v hlevu!

Nadlogo pomnožila je pa še zaprtija proti Reki in Trstu zaradi živinske kuge na sosednem Hrvaškem, od kodar se je tudi v našo deželo zatrosila. Z ovčami in govedi nihče ni smel na Primorsko, pa tudi na domače sejme ne. Z živino si tedaj ni bilo moč kaj pridobiti.

Lakota nam je žugala, ničesar pa v rokah ni bilo, jo odvrniti; s čim pa davke plačati? Prosili smo tedaj po svojih županih in soseskinih zastopnikih pri gospodskah, naj se nam zaradi slabe letine kaka pomoč nakloni, pa tudi kar koli le mogoče na cesarskih davkih odpusti, in eksekutivno iztirjanje taistih vstavi. Al naše pravične prošnje niso bile vslišane. Davki so se iztirjevali neprenehoma sedaj tu, sedaj tam; če se je le kaka pripravna reč pri dolžnikovi hiši našla, zarubila se je; in če je imel kedo za kak kos svojega, za Šempeter-Reško železnico porabljenega sveta kaj potegniti, prepovedala je znesek c. kr. davkarija in ga pridobila cesarski blagajnici za zastale in tekoče davščine. Več tisuč goldinarjev je šlo na omenjeni način v cesarske blagajnice. V teh slučajih se pa cesarski davki niso plačevali od vžitka, ampak s kapitalom posestva, in vrednost njegova se za dotični znesek pomanjšala. Kjer se pa ničesa pri hiši ni dobilo, se je zastanek pri c. kr. sodnji na dotično posestvo vknjižil; s tem se je pa tudi kant začel, ki mnogim posestnikom s poginom žuga.

Ker od nobene strani podpore nismo dobili, so bili posestniki primorani, se na prihodnjo, to je letošnjo letino zadolžiti. Nekateri so jemali proti visokim obrestim denarja na posodo; drugi so po štacunah živež na upanje jemali, da ohranijo sebe in svojo družino in obvarujejo se žugajočega glada. Težke nasledke izposojila bodo pa dolžniki še dolgo časa občutili.

Kdor pa nobenega kredita ni imel, je bil primoran, svojo rodbino popustiti, in na bližnje železnice in ceste, ali pa na Hrvaško na delo se podati, in ondi sebi in svoji družini potrebnega živeža prislužiti. S čim smo pa hoteli ali mogli davke plačati, ko nam je še za živež tesno šlo!

Vrh tega smo pa vendar žalostno novico zvedeli, da nam zaradi slabe letine 1873. leta na davkih čisto nič ni odpuščenega. Tedaj bo nam letos zopet slaba pela, kajti kar smo za letino potegnili, ni še zadostilo za plačanje na živežu narejenih dolgov. Krompir, naš poglavitni živež, je po večem zgnjil, živež bo nam tedaj zopet primanjkoval, in vnovič se bomo mogli po štacunah na prihodnjo letino zadolžiti. Od kod hočemo pa za davke denarja dobiti, ki ničesar več za prodati ni?

Ker žalostni stan tukajšnjih poljedelcev nikjer podpore in pomoči ne najde, se obrnemo do naših deželnih in državnih poslancev pa tudi do slavnega deželnega odbora s prošnjo: naj si prizadevajo na vso moč, z vsemi postavnimi pripomočki, da se nam zaradi slabe letine v smislu prevzvišenega sklepa Njih Veličanstva od 31. grudnia 1864. leta na cesarskih davkih za 1873. leto kar koli je le mogoče odpusti; sekucije zaradi iztirjanja cesarskih davkov tako dolgo vstavijo, da se reši prošnja za odpust davkov za 1873. leto, in slednjič da se kanti posestev zaradi zastankov na cesarskih davkih, ki veliko posestnikom žugajo pogin, karkoli je le mogoče obmejijo, in le tedaj privolijo in izvršijo, kedar natančne preiskave izkažejo, da je dotični posestnik svoje slabo stanje le s svojo nemarnostjo vzročil, in v dolgove zabredel.

Iz Pestojne 1. grudna. — 8. dne grudna napravi tukajšnji okrajni šolski svet tombolo, ki se bo z dotičnim dohodkom ubogim šolarčkom obleka omislila. Da je naš okrajni šolski svet odlično nemški, izkaže dotično nemško vabilo k tomboli. Namenjeno je pri tej priliki tudi nemške pesmi popevati; a ker so nekateri narodnjaki svojo moč k temu početju odločno odrekli, menda ostanejo iz programa; pa saj je tudi prav; kaj pa ostane potem Nemcem za svoja popevanja, ako se Slovenci poprimejo njihovih pesem. Ostanimo tedaj vsak pri svojih, in najmanj bo zamere.

Iz Postojne 4. grudna. — Tri dni sem smo imeli deževno vreme, ki nam je odpravilo sneg iz polja in ga pognalo visoko v goro; danes ponoči je pa zopet sneg padel, in nam ravnino pobelil. Dobro pa ne bo to za ozimino, ker bila je zemlja otava. — Dežja smo pa že potrebovali, ker se je bila Pivka popolnoma posušila, in ni bilo več mogoče na domačih mlinih zaradi pomanjkanja vode mleti. — Včerajšnji somenj se je tudi prav slabo obnesel; zaradi slabega vremena je le malo kramarjev prišlo, pa tudi ljudstva bilo je malo. Primanjkuje pač denarja, ni česar od pridelkov prodati, ker bo še za živež do prihodnje letine prav tesna. — Predstojništvo čitalnice Postojnske sklicuje vsled §. 15 čitalničnih pravil občni zbor k javni seji na 13. dan tekočega meseca, to je v nedeljo popoldne ob 6. uri v čitalnico, v ta zbor vabi vse društvenike. Dnevni red: 1) Govor in poročilo o društvenem delovanju pretečenega leta, 2) poročilo blagajnika o denarnih zadevah društva, predlaganje računa od 1874. leta, in proračuna za 1875. leto, 3) posvetovanje in sklepanje o naročbi časnikov za 1875. leto, 4) posvetovanje in sklepanje zaradi stanovališča, 5) volitev pregledovalcev računa, 6) posamezni nasveti društvenikov, 7) volitev predsednika, odbora in iz odbora tajnika, blagajnika in predsednikovega namestnika.

Iz Vipave. (*Čitalnica naša*) ima prihodnjo nedeljo 13. dne t. m. svoj letni glavni shod, v katerega se zavoljo obravnavanja mnogih zadev vabijo udje čitalniški. Odbor.

Iz Ljubljane. (*Iz seje glavnega odbora družbe kmetijske 6. dne t. m.*) Poročamo o važnejših obravnavah njenih sledeče: V soglasju s zastopnikoma deželne vlade in deželnega odbora se je sklenilo, 13 (morebiti 16) prošnikom iz Gorenškega ovac podeliti iz državne podpore, iz Notranjskega 9 (morebiti 12) prošnikom, iz Dolenskega 5, kajti prosilo je za ovce iz Gorenškega 24, iz Notranjskega 16, in iz Dolenskega 10 ovčerejcev za podelitev ovac; — dopis sl. ministerstva kmetijstva, da se je siririji gorenjski v Bitinjah in Govnjaču podelila državna premija s 300 gold. in sreberno medalijo, se je vzel z veseljem na znanje, isto tako tudi dopis slavnega ministerstva kmetijstva, da dovoli za Jožefa Jarca štipendijo z 450 gold. za tri leta na viši šoli kmetijski v Dečin-Liebwerdu; od c. k. deželne vlade odboru v poročilo izročeno prošnjo farne občine v Škocijanu Krškega okraja je odbor enoglasno rešil s tem, da se Škocijanski občini podelijo 4 tržni in živinski sejmi; — sklenil se je nasvet do sl. ministerstva kmetijstva, kako naj se državna subvencija z še ostalim zneskom 800 gold. razdeli Gorenjskim sirarijam in planinskim gospodarstvom; — okrajnima šolskima svetoma v Škocijanu pri Turjaku in pa Nemški loki v Kočevji se za ondašnji ljudski šoli dovoli zbirka vrtnarskega orodja; — vsled prošnje deželnega odbora naj zasliši mnenje dotičnih kmetijskih podružnic o potrebi in koristi in o načinu uravnave Krke od Belecerkve do Krške vasi po predlogu dr. Razlaga v poslednjem deželnem zboru Kranjskem, in o stroških, ki bi jih bilo sa to uravnavo treba, se obrne

odbor do podružnice Novomeške in Krške; — ker po smrti za družbo kmetijsko mnogozasluženega gosp. Matija Korena podružnica v Planini žalibog še nima predstojnika, je odbor sklenil zopet se obrniti do gosp. župnika Riharja, naj blagovoli sklicati ude Planinske kmetijske podružnice, ki volijo namesto umrlega Korena moža, ki ima srce za blagostan kmetijstva v ondašnjem okraji: — ponudbo velikega vinorejca v Petrovardinu gosp. Gustava A. Barkatza, da prodaja iz svojih nogradov raznotere žlahne trte (bilfe in kolce) in posebno trto Slankamenka in Kadarka imenovano, je odbor sklenil po „Novicah“ in v „Laib. Zeitg.“ vinorejcem našim na znanje dati.

— (Iz seje deželnega odbora 4. decembra) se izmed mnogih obravnav omenja to, da je deželni odbor poslal obema zbornicama državnega zbora knjižico, ki jo je dal na svitlo v 800 eksemplarih v nemškem jeziku o razmerah zaklada Kranjske zemljišne odveze pod naslovom: „Die Verhältnisse des krainischen Grundentlastungsfondes.“ Ta knjižica obsega na 98 stranéh v osmerki vse važnejše obravnave Kranjskega deželnega zbora o preobloženji Kranjske dežele z zemljišnimi davki in o Kranjski zemljišni odvezi, ki pojasnujejo razmere med zemljišno odveznim in državnim zakladom, — dalje obsega tudi prošnjo deželnih Kranjskih stanov od 9. maja leta 1844 na cesarja proti povišanji zemljiškega davka po vpeljavi zemljiškega katastra. — Za ingrosista pri deželnem računovodstvu je bil imenovan Ivan Lušin. — Gosp. dr. Jan. Bleiweis, ki zarad očesne bolezni pol leta ni mogel opravljati službe deželnega odbornika, je zopet prevzel svoja opravila pri deželnem odboru.

— Vredništvu je iz prav gotovega vira došel glas, da ni res, kar se je „Novicam“ v zadnjem listu iz Novega mesta pisalo, da bi se bil namreč gosp. Smola skesal zarad prodaje svojega posestva v namen kmetijske šole Dolenske. Gosp. Smolo je, kakor je bila, tako je tudi danes še zmiraj volja, deželi prodati posestvo svoje in želi, da bi se to hitro zgotovilo. Isto gotovo tudi želi deželni odbor, vendar mora on poprej za gotovo vedeti, koliko doide deželi državne podpore za nakup onega zemljišča.

— (V zadevi kupč. in obrtnijske zbornice Kranjske.) Zapisniki volilcev so že po novi komisiji sestavljeni in vsakemu volilcu na ogled razpoloženi. „Slovenec“ in „Narod“ sta tudi že razposlala zapisnik vseh volilcev trgovskega oddelka. Naj ga pregleda vsak in kdor se ne najde v njem, naj reklamira svojo pravico. Volilec v trgovskem oddelku je vsak trgovec, ki plača 8 gld. 40 kr. davka od trgovine. Kdor se, čeravno toliko plača, vendar le ne najde vpisanega med volilce tega razreda, naj se oglasi v Ljubljani pisмено ali ustmeno pri vredništvih narodnih časnikov ali pri zanesljivih rodoljubih sploh, da se mu ta pravica reklamira. Še enkrat kličemo: Pozor, narodnjaki, nevarnost je blizu!

— Kakošen kaos je stvarila ali, da po domače rečemo, kakošen ričet je skubala „volilna komisija“ za zbornico kupčijsko in obrtniško v Ljubljani, to kaže imenik volilcev, kateri zarad reklamacij na ogled leži — ne pri mestnem magistratu kot davkarskem uradu, pa tudi ne pri okrajnih davkarijah na deželi, kakor bi moralo biti — ampak v pisarnici gosp. Vestenecka, katera v tem oziru družega ni nego privatna soba. Ta imenik ni sestavljen na nobeni pravilni podlagi, ampak sestavljen je samovoljno in „ad libitum“ volilne komisije, katera je izpustila mnogo mož, ki so dozdej zmirom in brez vgovora c. kr. vlade imeli volilno pravico ali pa jih vrgla v kupčijski ali pa obrtniški oddelek samo po svoji glavi. Treba je tedaj, da

zoper tako anarhijo državni poslanci naše narodne stranke nemudoma v državnem zboru interpelirajo gospoda ministra kupčijstva. Če ne dobijo odgovora na to interpelacijo pred volitvami, bil nam bi to dokaz, da so naše pritožbe resnične; če pa gospod minister odgovori, moremo iz stališča pravice pričakovati, da se odstavi cela volilna komisija. Bodi si pa stvar kakor koli, na noge naši prijatelji po deželi: Pregledite imenik volilcev kupčijskega oddelka, katerega sta včeraj prinesla „Slovenec“ in pa „Slov. Narod“, da gotovo do 13. dne t. m. reklamirajo (pritožijo) se vsi tisti, ki mislijo, da imajo pravico volitve, pa so izpušteni iz vrste volilcev tega oddelka.

— Na smrt bolnemu gospodu Förchtgotu Tovačovskemu je čitalnica naša poslala 105 gold., ki jih je nabrala iz „besede“, njemu na korist unidan napravljene.

— (Katoliška družba rokodelskih pomočnikov.) Ako bi človek sodil po šegi časnikarstva sedanje dobe, katero prijavlja svojim bralcem najmanjše pripetljaje po ulicah, ter zajema za svoje članke tudi škandale iz privatnega življenja: rekel bi skoraj, da je katoliška družba rokodelskih pomočnikov s svojim načelnikom, nepozabljivim dr. Vončina zaspala. Toda motil bi se. Saj je rajni Vončina sam komaj pol leta pred svojo smrtjo v zadnjem občnem zboru rekel, da dolgo časa že ni bil tako zadovoljen s stanjem svoje družbe, kakor ravno letos. Ona se sicer ne razkazuje na glediščem odru pred občinstvom, kakor prejšnja leta, tudi ne šteje toliko udov, kakor začetkom; vendar pa prej nikoli ni vladala med družbeniki tako lepa sloga, nikoli niso bili vsakdanji večerni shodi tako obilno obiskovani, nikoli niso bili rokodelski pomočniki s svojo družbo tako zvesto sklenjeni, kakor ravno letošnje leto. Taka vdanost zagotavlja družbi ono notranjo moč, katere potrebuje, da se ohrani vkljub neugodnim okoliščinam današnjega časa. Zato je pa tudi družba rokod. pomočnikov, svesta si, da telo brez glave ne more živeti, s svojimi predniki in varuhi hitela, po smrti svojega načelnika dr. Vončina izbrati si novega, in sicer dosedanjega njegovega namestnika g. Janeza Gnjezdo, prefekta Alojzijeviškega, ki podučuje že deveto leto družbine ude v zemljepisji in zdaj tudi v veronauku in katerega je g. dr. Vončina v svoji oporoki za svojega namestnika želel. Ta pa si je izvolil namestnika vrlega kateheta nunskega g. J. Flisa, kateri tudi že 3. leto dela družbi v prid in je zdaj prevzel poduk v popularni fiziki. Gosp. učitelj M. Močnik, kateri je povsod nazoč, kjer je treba podpirati dobro reč, uči zdaj rokodelske pomočnike jim tako živo potrebnega računstva s posebnim ozirom na novo metrično mero. Da se pa ne bistri le um, temuč razveseljuje tudi srce, prihaja zdaj v družbo dobroznani gosp. orglar frančiškanske cerkve, oče Angelik, da vadi ude v petji. Upati smemo, da se bode družba s takimi močmi čedalje bolj širila in utrjevala, in želeli bi le, da bi gg. mojstri njeno korist spoznali, in ne le svojim pomočnikom nobenih zaprek postavili, temuč jim tudi prigovarjali, pristopiti va-njo. Kajti gotovo je boljše za mladega rokodelca, da po dokončanem delu kaj lepega in podučnega sliši, ali da v družbinih sobah dobre časnike prebira, ali pa se s poštenimi pajdaši pošteno razveseljuje; namesto da v slabo družčino zahaja, po krčmah poseda in po nepotrebnem zapravlja denar, katerega bi kedaj tako živo potreboval, ako mu bo mar mojster postati. — Družba rokodelskih pomočnikov šteje zdaj 35 navadnih in 10 častnih udov, toraj 45 družbenikov.

Omeniti moramo še mladike, katera je pred 3 leti čvrsto pognala iz družbenega debla. To je družbica rokodelskih fantov — blizo 70 — kateri se vsako

nedeljo od 5. do 7. ure zvečer v prostorih rokodelske družbe, od pomočnikov za ta čas jim pripuščenih, shajajo. Tu se jim razlaga veronauk in pripovedujejo primerni izgledi iz občne zgodovine po gg. Gnjezdi in Flisu; o. Angelik pa jih uči tudi petja. Ker se fantje pri teh shodih lepo obnašajo, pazljivo poslušajo, dobrih bukev (iz se vé da še majhne knjižnice) si izposojujejo, in celó med tednom jim darovane desetice in dvojake hraniti nosijo; se smemo nadjati, da bode iz tega cvetja dober sad dozorel za društvo pomočnikov in sploh za ves pošteni rokodelski stan. Da bi se le še našlo mnogo dobrih src in — radodarnih rok!

— (*Delitev obleke ubogi šolski mladini*) bila je v nedeljo dopoldne v čitalnični dvorani. Obdarovanih dečkov bilo je letos 25, in tudi 25 deklic; vsak je dobil po 7 reči tako, da je bil opravljen od nog do glave z vnanjo in notranjo obleko, katero so domoljubne in milosrčne gospé in gospodičine izdelale. Vsi pa so dobili na spomin sv. Miklavža povrh še kruha in jabelk. Gospoda odbornika katoliške družbe Flis in Močnik sta začela in končala delitev s primernima govoroma, spomin na nedavno umrla gospoda dr. Orla in dr. L. Vončina je bil prav na pravem mestu, kajti dr. Orel z rodovino svojo bil je začetnik te hvalevredne miloščine v čitalnici, dr. Vončina pa njen iskren podpornik, ko je pozneje prišla v roke katoliški naši družbi. — Ker pa je veliko blaga v štacunah na dolgu ostalo, ki ni še popolnoma poplačano, se nadjamo, da bode prihodnja „beseda“ s predstavo živih slik (podob) v reduti to donesla, kar se ni moglo poplačati z milodari, ki so se dozdej nabrali od dobrotnikov in dobrotnic ubozih otrók.

— (*Gosp. Šimen Robič*), duhovnik na Šentjurški gori, marljivi botanik in iskren prijatelj šolstva, je deželnemu šolskemu svetu zopet podaril nad 100 vrst raznih rastlin, ki jih dobí ženska pripravnica v Ljubljani.

— (*Čitalnična „beseda“ na spomin Fr. Prešernu 6. dne t. m.*) sme se po tem, kar je prinesla, in po tem, kako se je prinešeno vršilo, vvrstiti najlepšim produkcijam čitalničnim. To je v nenavadni množini zbrano občinstvo priznalo z živahno, tu in tam z gromovito pohvalo, ki je donéla od konca do kraja vsem točkam onega večera. Pevskemu odseku gré hvala za sestavo jako zanimivega programa, vsem sodelovalnim močém pa hvala za tako izvrstno izvršitev posamesnih razdelkov. — Krasna dr. Ipavčeva kantata „na Prešernovem domu“, v kateri se je pod vodstvom gosp. V. Valente odlikoval naš moški zbor s samospevom gosp. Medena in J. Nolli-a, bila je vrlo primerna overtura slovesne besede, po kateri je stopila gospá Kornelija Šolmajerjeva na oder in govorila spomenico na neumrlega pesnika našega Franceta Prešerna, ki jo je zložila gospá Lujiza Pesjakova tako-le:

Na tihem grobišči gomila stoji,
Gomila z molčéčimi gróbi molči;
A zbralo naróda se mnogo je tam,
Ter cvetjem ovénčal mrtvaški se hram;
Preslavnega dné se godúje spomín:
Preširen, največi Slovenije sin,
Poródil se bratom denašnji bil dan —
A zdaj pod gomílo je to zakopan.

Vrsté se na gróbu cvetice mladá,
Najslajšo vonjávo iz sebe dehté,
In zvezdic nebrojnih število goréče
Nad slavno gomílo po nebu trepéče;
Njih vsaka poljublja to mesto dragó,
Ter vsakej bleskeče se mókro okó;
In Sava, ki mimo se zлива deróč,
Ustavila tu si korák je begóč:

Ločiti ne more od teh se bregóv,
Ki bili poslúhi so rajskih glasóv;
Planine domače s prestrmih višín
Pozdravljajo zémľjo, kjer spava njih sin,
A lipa nad gróbov uklanja se v prah,
Da sólzno pod njó porošén je ves mah.

Čuj! h gróbu stopinje se bližajo zdaj,
In lepše, svetléje obzárjen je kraj:
Prikaže ponosna in krasna se žéna,
Teh udov pod solncem ne nosi nobéna;
Gomílo objame z rokama obéma,
In dolgo je tiha in dolgo je néma;
Na mrzli je kamen glavó naslonila
Ter solze goreče nad mrtvim točila.

„Prišla sem jaz, ljúbljenec! tudi nocój,
Prinesla tožečo sem líro s sebój,
In evo! ovój pretemán jo odeva,
Ker tvoje mi petje uže ne odmeva,
Kar z rádostjo polno me glas ne napaja,
Tvoj glas, ki darilo ti bil je iz raja!

Po tebi žalujem

In roci stezujem;

Ti bil si ponos mi, ti bil si mi slava,
Ki tvoje teló pod tem kamenom spava!“ —

Zari se, a Muze nikjer uže nij,
Ne najdejo cvetov ni vancev oči,
In zvezdic nebeskih ugasnil je svit —
Grob pevčev je zopet tihótoj pokrit.
Ne! tam nij tíšine, kjer najdeš darilo,
Katero se zvésto je gróba ovílo,
Katero ostane živoče na veke,
Slovenske doklér ne usahnejo réke,
In dôkler še bode sijajno glavó
Obračalo solnce v slovensko zémľjó:
To večno darilo ljubezen je svéta,
Nesmrtnemu pevcu nesmrtno unéta!

Navdušena pohvala je donéla po končanem tem govoru, ki je ob enem veljala pisateljici in govornici njegovi. In kako ne bi? Lepa ideja izražena v izvrstni poetični obliki, in pa govornica od prve naše govornice! — Ker smo že gori rekli, da vse točke vršile so se na glasno pohvalo občinstva, zato zadostuje, da zdaj rečemo le še to, da naš moški zbor pel je še dva zbora: „Pesem hrvatskih dijakov“ od Zajca in „Samo“ od Försterja z zasluženó živahno pohvalo, — da navdušeni aplavs sledil je samospevu gospodičine Freyeve iz opere „die weisse Dame“, — samospevu gospodičine pl. Neugebauerjeve iz opere „Sonambule“, — in pa gospodičini Hohnovi, ki je na glasoviru igrala koncertno ilustracijo slovenske narodne pesmi „po jezeru bliz Triglava“ od Försterja. Najbolj lesketajoča glasbena točka današnje besede pa je bil čveterospev iz opere „Rigoletto“, ki so ga popevali gospodičina pl. Neugebauerjeva in gospodičina Freyeva, gospod Meden in gospod J. Nolli, in ki je bil z gromovito pohvalo sprejet. — Če omenimo še, da je novi pevovodja g. Stöckel mojstersko spremljal dotične popéve na glasoviru, in da je pristrčni telegram „Umelečke besede“ iz Prage bil z navdušenimi živio-klici sprejet, mislimo, da smo bralcem našim podali popolno poročilo o „besedi“, s katero je narodna naša čitalnica dostojno slavila rojstni dan Prešernov.

— (*Vabilo k letnemu občnemu zboru čitalničnemu*)
13. decembra t. l. ob poli 11. uri dopoldne v čitalnični dvorani. Dnevni red: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Posamezni nasveti. 5. Volitev a) predsednika, b) blagajnika, c) 15 odbor-nikov.
Čitalničin odbor.

— (*Pevsko naznanilo.*) Ker je čitalnica dobila zdaj v gospodu Antonu Stöckelnu zopet stalnega pevodjo in kapelnika, se bodo začele ta teden zopet redne pevske vaje, in sicer: vsak četrtek in vsako soboto ob 8. zvečer pevska šola za moške, vsak ponedeljek in četrtek ob 5. zvečer pevska šola za gospodičine, vsako sredo zvečer ob 8. uri orkestralne vaje, vsak torek in petek ob 8. uri zvečer so skušnje moškega pevskega zbora. Skušnje dramatičnega zbora bodo vsako sredo in eventuelno vsako soboto zvečer ob 7. uri. Vse te vaje bodo v čitalnični pevski sobi, kjer se sprejemajo oglasila do- tične dni.

— (*Slovensko gledišče.*) Prešernov god se je tudi v gledišči lepo obhajal, ker je bila predstava obeh iger izvrsta. V prvi „Trnje in lovor“ se je zlasti gosp. Schmid pokazal pravega umetnika, gospodična Ledarjeva se nam je pa ta večer tudi prikupila. V opereti „Deklica Elizondska“ so se odlikovali gospodična pl. Neugebauerjeva in gospoda Nolli in Meden. Zato in ker se operete napevi ušesu prilegajo, bi želeli to lično opereto še slišati. Občinstvo je bilo z igrama popolnoma zadovoljno in ploskalo igralcem; le škoda, da je bil prolog tako suh! „Worte, nichts als Worte“, bi rekel Nemec; ni čuda, da tudi gospodične Podkrajškovce, ki ga je govorila, ni mogel navdušiti. — Soboto 12. t. m. se bo igrala „Edina hči“, vesela igra v dveh dejanjih, in opereta „Roža st. flourska“.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Pri pretresanju državnega proračuna za prihodnje leto se je v državnem zboru vnel živahen razgovor, letele so sèm ter tje hude besede. Izmed poslancev federalistične stranke so se skazali v sijajnih govorih naš vrli Herman, Pražak in Greuter. Posl. Herman je pravil ministerstvu in njegovi stranki besede, kakoršnih pač še nista slišala. Pričenši s tem, da ima država sicer pravico, tirjati od položnih državljanih stroške vladanja, je poudarjal to, da imajo pa tudi narodi pravico pogledati in poprašati, kako se vlada, zlasti če se pokaže, da gre čedalje slabše. Našel je potem vse, kar se je zgodilo, postave, ki so se dajale, in dokazal, da je po vsem tem Avstrija, namesto da bi se povzdignila, še vedno globokeje se pogreznila. Nastala je liberalna država, pred katero pa ni nobena svoboda, nobena pravica varna; resnica je, da ga skero ni že niti naroda, niti dežele, niti družbe, kateri bi po tej liberalni državi že razžaljeni ne bili; prišlo je že tako daleč, da je državi vse nasprotno in da se vse, kar je boljšega, od nje odteguje. Kdor se temu vpira, ga preganjajo, pa bi morali še veseli biti, da je kaj takih, ki se takemu pogubljivemu početju vstavljajo. Če narodi hočejo kruha imeti, se jim ponuja vedno le kamen ustave; kaj pomaga, če smo ustavoverni, pri tem pa poginemo? Primerjajoč dobrote države na podlagi fundamentalnih člankov osnovane z pogubonosno ustavoverno državo zgrabi centralistični sistem, ki najprej dežele izmolze, potem pa, ko je po slabem gospodarstvu zabredel v močvirje, hoče, da bi ga izmolzene dežele zopet na suho spravile; ne pomisli pa, da, če srcé otrpne, otrpnejo tudi vsi udje telesa. Avstrijska država je taka, da more le s pomočjo katoliške cerkve trdna biti; liberalni sistem pa je ravno ta najmočnejši steber podrl. Pomoči tu ni druge, nego na podlagi federalistične politike, kajti zdanja politika je politika Štefanskega stolpa, na Dunaji merijo vse po enem, lastnem kopitu. — Da je

vse tako slabo, tega ni kriva opozicija, marveč tisti, ki so vse to, kar je, vpeljali; ta stranka zna le zdirati, zidati ne. Pa moti se, kdor misli, da smo zdaj že na najslabšem; mi gremo zmiraj navzdol, kjer se ne dá tako lahko vstaviti. V tem sistemu ni blagora za Avstrijo, nastopiti mora drugo pot, če ne, kmalu ne bo od Avstrije družega, ko ustava. Ta država demoralizira vse, cerkev in človeško družbo: ni čuda, če se hudo- delstva čedalje bolj množé, ako liberalni sistem, zatira- joč cerkev, katere moč je najtrdnjša jez zoper nje, sam jim potuho daje. Pregarjanje cerkve ne izvira nikdar od narodov, marveč vselej od vlad, tega smo se zo- pet prepričali, kajti ljudstvo čuti, da ima v veri največ varnosti pred hudodelniki. Miru pa s cerkvijo ne bo še kmalu, to je videti iz tega, da se po vsem cesarstvu po cestah pobira, kar je liberalnega in iz tega na- branega se potem parlamenti delajo, ki po tem ta- kem zastopajo peščico državljanih, pa ta peščica je proti poslancem ogromne večine prebivalcev v večini! Da pri vsem tem nismo še na slabšem, kakor smo, to ni zasluga državne vlade, marveč le zdrave pameti na- rodov, ki se na vso moč prizadevajo paralizirati po- četje te čudne državne politike. Tako bo Avstrija poginila enako ladiji brez spretnega vodje, ako ne pride kmalu v boljše roke. — Res grenke so besede, katere je vrli naš poslanec vladi in njeni stranki pravil, a resnične so. — Dr. Pražak se je sprahajal bolj po številkah, pa je ministerstvu vendar-le marsikako grenko povedal. Poudarjal je posebno, da za Avstrijo ni pri- čakovati pomoči niti od tega zbora niti od tega mini- sterstva. — Greuter je z znano odkritosrčnostjo usta- vovercem take pod nos dajal, da so se jeze kar kviško poganjali; zato pa nemški listi pravijo, da je bil „sau- grob.“ Tedaj „saugrob“ je takim ljudem tisti, ki jim resnico pove! — Govorila sta tudi še dr. Vošnjak in Pfeifer, prvi o že znanih navadnih nadlogah Sloven- cev, drugi pa o revščini po Dolenskem.

— Grof Hohenwart je v odseku državnega zbora, voljenem za preuredbo političnih uradov in ob- čin, poudarjal to, da se mora najprej pri občinah pre- narejati začetki, ker so občine tako rekoč temelj, na katerega se morejo potem še le zidati drugi politični uradi. Zato se mora odpraviti dualizem v uradovanju med samostojnimi in državnimi uradi. Razlo- ček med samostojnim in izročenim področjem ni pravi in občinam in uradnikom le sitnosti dela ter jim je na poti pri poslovanju. Sploh se je izrekel za fe- deralistični princip, po katerem bi se moralo ravnati pri preurejanju občinskih postav.

— Govori se, da bo Andrassy odstopil, ker je neki razžalil Rusko, katera zato bóje ne misli privoliti v colninsko pogodbo.

— Liberalci so s svojo umetnostjo pri kraji, klub za klubom se dela, pa nič ne pomaga. Zdaj bi radi dobili na posodo za železnice 300 milijonov, da bi mogli zopet spodobno med ljudi.

Ogerska. — Cesar je prišel v Gödöllő in povabil Sennyeya k sebi. Ta novica je važna ne le za Oger- sko, ampak tudi za Avstrijo, ker pomeni — premembo sistema.

Česka. — Českih poslancev ne kličejo v državni zbor, ker bi bila nova volitev le zopet nova zguba in blamaža za vlado.

Kursi na Dunaji 7. decembra.

5% metaliki 96 fl. 15 kr.

Narodno posojilo 74 fl. 45 kr.

Ažijo srebra 105 fl. 50 kr.

Napoleondori 8 fl. 90 kr.